

Initiativärende mot Länsrätten i Jämtlands län angående tillämpningen av bestämmelserna om särskilda villkor i samband med beslut enligt 10 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård

Initiativet

Vid min inspektion av Länsrätten i Jämtlands län den 16-18 mars 2004 antecknades under punkten 3.1.9 i protokollet följande.

I ett flertal mål där sakfrågan avsåg att patienten, enligt 10 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, LRV, sökt tillstånd att vistas utanför sjukvårdsinrättningens område (permission) noterades följande (se exempelvis mål nr 48-03, 99-03, 153-03 och 180-03). Sedan länsrätten funnit att permissionen kunde beviljas, uttalades i domskälen därutöver följande: "Länsrätten förutsätter därvid att chefsöverläkaren föreskriver erforderliga villkor för permissionen." I domslutet beviljades permissionen utan särskilda villkor.

I mål nr 362-03, som gällde permission enligt 10 § LRV, beviljade länsrätten permission på ansökan av patienten. I domslutet uttalades att länsrätten utgick från att chefsöverläkaren skulle föreskriva de villkor som bedömdes erforderliga för permissionen.

I mål nr 377-03 rörande permission enligt 10 § LRV på ansökan av patienten beslutade länsrätten följande: "Länsrätten beviljar M.R. permission tisdagen den 27 maj 2003. För permissionen skall gälla de villkor som chefsöverläkaren äger föreskriva."

Av 10 § LRV framgår såvitt här är av intresse följande. Frågan om tillstånd att under en viss del av vårdtiden vistas utanför sjukvårdsinrättningens område prövas beträffande den som genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning av länsrätten efter ansökan av chefsöverläkaren eller patienten. Ett tillstånd att vistas utanför vårdinrättningens område får förenas med särskilda villkor. Vilka villkor som får föreskrivas framgår av bestämmelserna i 25 a § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, LPT. Länsrätten får efter ansökan av chefsöverläkaren överlämna åt denne att beträffande en viss patient besluta om tillstånd enligt det ovanstående. Chefsöverläkaren får återkalla ett tillstånd att vistas utanför vårdinrättningens område, om förhållandena kräver det.

Enligt 7 § förordningen (1991:1472) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård gäller följande. Chefsöverläkaren får ändra ett villkor enligt 25 a § LPT eller meddela ett nytt villkor när omständigheterna ger anledning till det för den som genomgår rättspsykiatrisk vård på grund av beslut enligt 31 kap. 3 § brottsbalken. Detta gäller dock inte då vården har förenats med särskild utskrivningsprövning. För den som genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning

gäller det som sagts i första meningen i stället den domstol som enligt 10 § LRV avgör frågor om tillstånd att vistas utanför vårdinrättningen.

Mot bakgrund av det ovan sagda kan det ifrågasättas om länsrättens tillämpning rörande särskilda villkor för en permission som beslutats av länsrätten överensstämmer med gällande författningsbestämmelser.

Länsrätten skall anmodas att yttra sig beträffande tillämpningen av bestämmelserna om särskilda villkor i samband med beslut enligt 10 § LRV.

Utredning

Efter remiss uttalade rådmannen AA och länsrättsassessorn BB följande.

Anmärkta mål avser huvudsakligen korta permissioner för patienter som tidigare varit föremål för länsrättens prövning vid flera tillfällen. I nu anmärkta fall har länsrätten ansett muntlig förhandling vara uppenbart obehövlig. Eftersom någon utredning till följd härav angående behovet av villkor vid dessa tillfällen inte kommit till stånd har länsrätten genom sitt skrivsätt velat påpeka för chefsöverläkaren att han har möjlighet att föreskriva sådana. Vid närmare studier av 7 § förordningen (1991:1472) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård inser länsrätten att förfarandet är felaktigt och inte stämmer överens med gällande författningsbestämmelser.

Lagmannen CC uttalade följande.

På denna punkt instämmer länsrätten i vad AA och BB anfört i sina yttranden. Efter JO:s iakttagelser vid inspektionen har beslut i sådana mål inte utformats på sätt som skett i målen 48, 99, 153, 180, 362 och 377-03.

Bedömning

Vid rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning prövar länsrätten enligt 10 § LRV frågan om tillstånd för patienten att vistas utanför sjukvårdsinrättningens område. Vid sin prövning skall rätten särskilt beakta arten av den brottslighet som föranlett beslutet om särskild utskrivningsprövning, risken för återfall i brottslighet och verkan av den vård och behandling som patienten genomgått. I 25 a § LPT, som skall tillämpas vid prövning även enligt 10 § LRV, anges sju olika slag av villkor som får meddelas i samband med ett tillstånd att vistas utanför vårdinrättningens område. Som exempel kan nämnas skyldighet att underkasta sig medicinering och förbud att vistas på en viss plats.

Vid prövningen av en ansökan om permission bör, framhålls det i förarbetena (prop. 1990/91:58 s. 307 f. och prop. 1999/2000:44 s. 89), utöver de faktorer som anges i 10 § LRV särskilt vägas in i vilka former permissionen är avsedd att ske, t.ex. vilka övervakningsarrangemang som är avsedda att vidtas för patienten under utevistelsen. För länsrättens prövning är det därför angeläget att chefsöverläkaren noga redovisar de arrangemang i detta avseende som är avsedda att vidtas för patienten under utevistelsen. Länsrätten har mot bakgrund av denna information möjlighet att överväga i vad mån en permission bör förenas med särskilda villkor.

En patient har enligt 33 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) rätt att hos kammarrätten överklaga länsrättens beslut inte bara i själva tillståndsfrågan utan även när det gäller frågan om särskilda villkor (jfr prop. 1990/91:58 s. 308).

Av författningstexterna och det nyss anförda framgår att länsrätten inte kunnat överlåta åt chefsöverläkaren att meddela erforderliga villkor för en av länsrätten beviljad permission. Länsrätten är enligt remissvaret införstådd med detta.

Ärendet avslutas.